

185.

СРПСКА КРАЉЕВСКА АКАДЕМИЈА

6 ПОУЧНА БИБЛИОТЕКА 6

ЗАДУЖБИНЕ

КАМЕНКА И ПАВЛА БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА

ЗНАЧАЈ ШУМА

У ПРИВРЕДНОМ И КУЛТУРНОМ ЖИВОТУ

НАШЕГ НАРОДА

НАПИСАО

Д-р МИЛАН МАРИНОВИЋ

Каменко и Павле Браћа Јовановићи

БЕОГРАД 1932

Цена 10 дина.

СРПСКА КРАЉЕВСКА АКАДЕМИЈА

ПОУЧНА БИБЛИОТЕКА

ЗАДУЖБИНЕ
КАМЕНКА И ПАВЛА БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА

КЊИГА 6

БЕОГРАД

За Штампарииу „Полет“, У. Јудић, Змаја од Ноћаја ул. бр. 5
1932

Зор. Кујиќиќ
Др. Милан Маринковиќ
Др. Милан

ЗНАЧАЈ ШУМА

У ПРИВРЕДНОМ И КУЛТУРНОМ ЖИВОТУ
НАШЕГ НАРОДА

НАПИСАО
Д-р МИЛАН МАРИНОВИЋ

Каменко и Павле Браћа Јовановићи

БЕОГРАД
За Штампарију „Полет“, У. Јудић, Змаја од Ноћаја ул. бр. 5
1932

ПРЕДГОВОР

Радо сам прихватио понуду уредништва „Почне библиотеке“ Српске краљевске академије да за ту збирку напишем једну књигу из области шумарства. Учинио сам то због тога што ми ни данас немамо популарних дела за народ из области шумарства, премда се потреба за оваким делом стално осећа и наглашава од стране шумарских стручњака.

У данашње време одустало се већ од метода који су некад практиковани, да се, наиме, само издају законски прописи и наредбе, а народ да се једино казнама и претњама навикава на поштовање тих закона и на одржавање прописа. Данас и сама држава активно учествује у подизању културе путем школа, књижница, предавања, популарисања разних институција, у подупирању приватне иницијативе за унапређење привредних и културних интереса, а све то у циљу да се народ просветом и културом подигне до оног ступња на којем ће и сам моћи разликовати зло од добра и у властитом интересу избегавати дела која су у јавном интересу законом забрањена.

Међу добрима која су нашем, нарочито сељачком, народу преко потребна, с којима је у свакодневном додиру, стоји без сумње на првом месту шума. Па

ипак је шума од њега тако далеко, он је тако мало познаје! Јер да је познаје, зар би могао с њоме тако поступати, како доиста често, врло често поступа, уништавајући је немилице и сатирући је на све стране као неки непотребан, рекао бих, штетан терет?

Ту ни најбољи закони и прописи често ништа не помажу или су недовољни, све дотле док народ има мишљење да се ти закони доносе против њега или да се при доношењу тих закона и прописа не води рачуна о његовим интересима, и он сваку прилику искоришћава да се о те законе огреши, да их погази и задовољи своје, често претеране, свакидашње потребе. Овде треба тражити помоћ на другој страни: народ мора доћи до осведочења да шума није његов непријатељ, већ највећи пријатељ и заштитник; он мора увидети какве и колике му користи доноси шума и какве последице изазива њезино сатирање и неразумно уништавање, па кад то народ увиди, он је толико бистар и паметан да ће брзо од дојучерашњег непријатеља шуме постати њезин пријатељ и заштитник. А они трудбеници који су често у немилости код народа, јер из жеље да спасу шуму често га спречавају у извршењу извесних прохтева, постаће му мили и драги, он ће их разумети и биће њихов први помоћник. А кад се то постигне, кад широки народни слојеви упознају значај и вредност шума и почну их сами штитити и неговати, онда ће се наши кршеви и голети брзо зазеленети, штете од поплава ће се смањити, у многе сиромашне крајеве вратиће се опет благостање, а наше старе, од прадедова наслеђене простране шуме доћи ће до праве вредности и цене.

Данас смо, додуше, још далеко од тог идеалног стања, али грешимо ако сву кривицу бацамо на народ. Он се огрешује о шуму често само из незнања, и наша је дужност да га поучимо о томе шта је шума и шта му вреди. Зато сам и ја, бирајући предмет за ову књигу, из великог подручја шумарске науке одабрао баш онај део који сметрам да је данас најпотребнији, т. ј. да народ упозна шуму и њезину важност за наш културни и привредни живот. Јер оно што човек не зна, не може као што ваља ни ценити ни волети.

У овој књизи биће изложена двострука улога шуме: у чувању општих интереса и у подмиривању свагдашњих потреба. После тога упознаћемо се са разним врстама наших шума и њиховом распрострањеношћу, а потом ћемо размотрити разлоге због којих државна власт врши надзор над радом и газдовањем у шумама и регулише њихово искоришћавање. С тим у вези упознаћемо се с најглавнијим одредбама закона о шумама, које треба да познаје сваки грађанин, а у првом реду наш земљорадник, који је у свакодневном додиру са шумом, па непознавање тих законских одредаба може увек да га доведе у сукоб са законом.

Тек кад се упознају ова основна начела, може бити говора о разумном подизању и неговању шума, уређењу, заштити, одбрани као и о искоришћавању и употреби шумских производа. У овој су књизи поједина од тих питања само летилично додирнута, тек колико је било потребно ради разумевања ствари о којој је говор. Детаљно упознавање ових питања, која разрађују поједине шумарске науке, може се изнети само у засебним књигама ове библиотеке.

По жељи уредништва књизи су приложене и слике, које с једне стране показују лепоте наших шума, а с друге стране износе ужасне последице које настају ако се шуме грубо и дивљачки униште.

При изради ове књиге служио сам се подацима стручне литературе и својим досадашњим радовима. С обзиром на специјални карактер овог дела, испуштено је цитирање страних аутора.

Београд, августа 1931.

Д-р М. М.

У В О Д

Историја сведочи да је и наш народ, као и остали словенски народи, волео шуме. Оне су спочетка биле извор његове исхране и опстанка; дивљач силних прашума давала му је храну и одећу, дрво кров над главом и топлоту. Доцније, кад се углавном бавио сточарском производњом, шума са својим жиром и буквицом храни велика стада свиња, а по шумским чистинама пасу огромна стада говеда, пландујући после тога у дебелом хладу.

Шуме су биле природни браничи светилишта, које је народ смештао под заклон столетних храстова, да онде приноси жртве својим боговима и кроји правду. Шумска самоћа и тајанственост дигла је мисли и осећања наших прадедова Богу, којему он доцније, за време хришћанства, усред шуме подиже цркве и манастире. Оне су место за игру и забаву; у њима пали помен изгинулим јунацима и сече божићњи бадњак.

Доцније, када је непријатељ притиснуо домовину, народ у шуми тражи уточиште и заштиту својој слободи. За дугих столећа тешког ропства оне су му биле природан бедем, преко којег се није усуђивала нога суровог завојевача. Ту, под крошњатим храшћем и витким јелама, рађају се и од-

Дај Боже да свест о тој истини продре у сваки дом, у душу сваког нашег грађанина, да се усади у млада срца наше омладине, и да она, народна узданица, буде и заточник и чувар наших лепих шума и планина, а тиме и уживалац свих оних користи које може дати добро очувана и негована шума својој околини и целом народу.

Исправци

Стр.	5	ред	12 озго	стоји са шумама	а треба шумама
»	10	»	2 оздо	» у дуготрајних	» » и дуготрајних
»	11	»	2 »	» Словеначној	» » Словеначкој
»	13	»	7 »	» који	» » које
»	20	»	1 »	» словенских	» » славонских
»	44	»	5 озго	» покривали	» » покривала
»	49	»	3 оздо	» Банско	» » Бановинско
»	50	»	4 озго	» сада	» » садашњости
»	88	»	13 »	» зу	» » су
»	88	»	14 »	» редовии	» » редовни
»	95	»	11 »	» порашће	» » прорашће
»	99	»	15 оздо	» иза „читав“	» треба додати „низ“

СПИСАК СЛИКА

	Страна
1. Поплава у Словеначкој	11
2. Уређење бујичног потока	12
3. Огољено земљиште у Србији	14
4. Багремова шумица на делиблатском песку	16
5. Типична заштитна шума на стрмом терену	17
6. Мотив из славонских прашума	20
7. Дивљина босанске прашуме	21
8. У пролеће кад су шумске ливаде покривене нарцисима	22
9. Лети, кад сунце једва продире кроз тамне сводове јела	23
10. Зими, кад снег обавије дрвеће дебелим плаштом	24
11. Кућња индустрија у Словеначкој	33
12. Далматински крш са шикарама (макијама)	40
13. Мотив из барањских ритова	45
14. Граница шумске вегетације	51
15. Голи крш у Херцеговини	53
16. Статистика шума у Југославији (дијаграм)	56
17. Пошумљавање кршева у Хрватском приморју	94
18. Привремено заштитна шума у Босни	96
19. Велика паљевина у Босни	101
20. Шума коју је уништио поткорњак	103
21. Под заштитом старог дрвећа подиже се млада шума природним путем	117
22. Сплавови на Сани	121
23. Плављење дрвета	122

САДРЖАЈ

	СТР
ПРЕДГОВОР	V
УВОД	1

I Део

КОРИСТ ШУМА ЗА ОПШТЕ ДОБРО (Идеалне користи од шума)

Утицај шума на климу	6
„ „ на воде	7
„ „ на поплаве	10
Остале користи од везивања терена	15
Стратешко значење шума	18
Утицај шума на здравље; естетско значење њихово	19

II Део

ЗНАЧАЈ ШУМА ЗА ПОДМИРИВАЊЕ СВАКИДАШЊИХ ПОТРЕБА

Економске користи од шума	26
Потрошња огревног дрвета	28
Потрошња грађевног дрвета	29
Извоз дрвета	34
Остали производи шума: паша, брст, стеља, плодови, смола, лов	38

III Део

РАСПРОСТРАЊЕЊЕ НАШИХ ШУМА И КАТЕГОРИЈЕ СОПСТВЕНОСТИ У ПРОШЛОСТИ И САДАШЊОСТИ

Утицај природе и човека на распростирање шума	50
---	----

Статистика шума, Подела шума по врстама гајења, врстама дрвећа	55
Подела шума по власништву	59
Шумско задругарство	67
Велики шумски посед, Државне шуме и приватни велики посед	74
Власништво шума по новом закону о шумама	80

IV Део

ОДНОС ДРЖАВНЕ ВЛАСТИ ПРЕМА ШУМАМА И ШУМСКОМ ГАЗДИНСТВУ

Врховна надзорна и управна власт за шуме	81
Унапређење шумарства	84
Закон о шумама	86
1) Шумско-полицијске одредбе	
а) прва група	
1) крчење шума	88
2) пустошење шума	91
3) дужност пошумљавања	92
4) заштитне шуме	94
б) друга група	
1) заштита од природних непогода	99
2) заштита од животиња	105
3) заштита од човека	109
2) Шумско-привредне одредбе	
Привредни план	114
Други привредни прописи	120
Завршна реч	123
Исправци	125
Списак слика	126